

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/930/2015
Identifikačné číslo spisu:	5310201498
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5310201498.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a členov senátu JUDr. Helyny Haukvitzovej a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobcu W. P., bývajúceho v B., zastúpeného Mgr. Zdenkom Kučerom, advokátom advokátskej kancelárie Law & Trust - advokátska kancelária, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Karadžičova č. 12, proti žalovanému C. Y., s miestom podnikania v V., IČO: XX XXX XXX, zastúpenému JUDr. Stanislavom Záhumenským, advokátom so sídlom v Čadci, Fraňa Kráľa č. 1504, o zaplatenie 2 803,05 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6C/49/2010, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2015, sp. zn. 9Co/37/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline uznesením z 31. marca 2015, sp. zn. 9Co/37/2015 zrušil rozsudok Okresného súdu Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo 6. septembra 2011 č. k. 6C/49/2010-106 v žalobe zamietajúcej časti (o zaplatenie zmluvnej pokuty 1 947 € a o trovách prvoinštančného konania) a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na dovolanie žalovaného uznesením sp. zn. 5 Cdo 37/2014 z 24. septembra 2014 predchádzajúci rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/314/2012 zo 6. decembra 2012 v časti, v ktorej rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 6C/49/2010-106 zo 6. septembra 2011 zmenil tak, že žalovanému uložil zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu 1 947 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o trovách konania, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z dôvodov rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil z procesných dôvodov ako nepreskúmateľné. Na druhej strane najvyšší súd uviedol, že „...určenie výšky zmluvnej pokuty (§ 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je zásadne vecou vzájomnej dohody zmluvných strán. Primeranosť dohodnutej zmluvnej pokuty je treba posúdiť s prihliadnutím k celkovým okolnostiam právneho úkonu, jeho pohnútkam a účelu, ktorý sledoval, ako i vzájomný pomer pôvodnej a sankčnej povinnosti. V danom prípade je potrebné rozlíšiť, či zmluvná pokuta podlieha

režimu občianskoprávnej alebo obchodnoprávnej úpravy a tiež predovšetkým samotný fakt, že povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v prípade porušenia zmluvnej povinnosti vzniká bez ohľadu na to, či porušením zmluvnej povinnosti vznikla veriteľovi škoda (paušalizovaná náhrada škody). Existencia škody a jej výšky je rozhodná len vo vzťahu k posúdeniu primeranosti zmluvnej pokuty s ohľadom na dobré mravy, ktoré sa pri právnej úprave zmluvnej pokuty zohľadňujú aj v osobitnom inštitúte tzv. moderačného práva súdu a rozsahu jeho aplikácie na konkrétny prípad. Okrem škody je pritom v prípade uplatnenia moderačného práva súdom a posúdenia primeranosti zmluvnej pokuty aj ďalšie kritérium, a to hodnota zabezpečovanej povinnosti a jej význam pre zmluvné strany a tiež okolnosti vzniku nároku na zmluvnú pokutu (je potrebné prihliadnuť na funkcie zmluvnej pokuty - preventívna, uhradzovacia, sankčná). Rovnaké kritériá je teda možné analogicky použiť aj pre prípadné úplné vylúčenie zmluvnej pokuty pre rozpor s dobrými mravmi. Avšak ako musí súd zvážiť existenciu a závažnosť okolností subsumovaných pod inštitút dobrých mravov na strane žalovaného, rovnako musí pristupovať aj k žalobcovi, ktorý by v prípade neúspechu v konaní nemal možnosť domáhať sa prípadnej náhrady škody (§ 545 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka). Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva...“. S poukazom na uvedené mal odvolací súd za to, že zo strany súdu prvej inštancie bude potrebné posúdiť vec opätovne z vyššie uvedených hľadísk a v zmysle platnej právnej úpravy a o nároku žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty v poukazovanej výške opätovne rozhodnúť.

2. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadol žalovaný dovolaním. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2015 ide o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.; v ďalšom sa pod „O.s.p.“ rozumie Občiansky súdny poriadok v znení do 30. júna 2016). Odňatie možnosti konať pred súdom videl v tom, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v zrušujúcom uznesení z 24. septembra 2014 sp. zn. 5 Cdo 37/2014. Najvyšší súd nariadil odvolaciemu súdu, aby svoje rozhodnutie odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., t. j. úplne a výstižne, nevytkol mu nedostatočne zistený skutkový stav, resp. iné vady konania, nekonštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nepreskúmateľné. Žalovaný tiež namietal nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré je opätovne nepreskúmateľné, zmätočné, len fakticky cituje rozhodnutie dovolacieho súdu. Z uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

3. Dovolanie bolo podané 16. júna 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

4. Právne účinky dovolania, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti CSP, zostávajú zachované. Pokiaľ bolo dovolanie v čase jeho podania prípustným prostriedkom nápravy, umožňujúcim dovolací prieskum, potom tieto účinky (a následky) sa uznávajú i v budúcnosti. Prežarovanie princípov právneho štátu do ústavného poriadku nachádza svoje normatívne vyjadrenie v ustanovení § 470 ods. 2 vete prvej CSP. Fundamentom je právna istota, ktorá v sebe nesie znaky ochrany nadobudnutých práv a s tým spojenej dôvery v právo. Účinky prípustného dovolania žalovaného dopadajú do sféry konania a rozhodovania odvolacieho súdu, ktoré sa spájajú s tzv. vadou zmätočnosti; § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa právneho stavu účinného v čase podania dovolania bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzovalo ustanovenie § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p.

7. V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nemá znaky rozhodnutí, proti ktorým je dovolanie v zmysle § 239 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. účinného do 30. júna 2016. Dovolanie žalovaného teda v zmysle § 239 O.s.p. nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na názore, podľa ktorého zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu bolo možné napadnúť iba z dôvodov relevantných v zmysle § 237 O.s.p. (viď judikát R 34/1995). V dovolaní neboli namietané procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. Zostalo preto posúdiť, či v konaní nebola žalovanému odňatá možnosť pred súdom konať. O procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožnila realizácia jeho procesných oprávnení [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

9. Účinok sledovaný v danom prípade podaním dovolania - ani pri rešpektovaní ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. - nenastával v dôsledku odklonenia sa odvolacieho súdu od záväzného názoru zaujatého dovolacím súdom v danej veci. Takýto odklon (ak k nemu došlo) bol významný z hľadiska prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu (viď § 238 ods. 2 O.s.p.), o taký prípad ale v danej veci nešlo.

10. Najvyšší súd už v minulosti vo viacerých rozhodnutiach dospel k záveru, že ak odvolací súd nerešpektoval záväzný právny názor zaujatý dovolacím súdom v jeho kasačnom rozhodnutí, nemalo to za následok procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Pokiaľ bolo odklonenie sa od záverov (kasačného) rozhodnutia dovolacieho súdu uplatnené v procesne prípustnom dovolaní, bola takáto procesná nesprávnosť považovaná za dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci), ktorý však prípustnosť dovolania nezakladal (viď napríklad sp. zn. 6 Cdo 227/2012, 3 Cdo 26/2012 a 3 Cdo 12/2016). Ak teda za vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nebol považovaný odklon od záväzného právneho názoru dovolacieho súdu, o to viac nešlo o túto vadu vtedy, keď sa odvolací súd odklonil od svojich záverov, ku ktorým sám dospel v skoršom rozhodnutí.

11. Žalovaný v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. tiež namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, je opätovne nepreskúmateľné a zmätočné. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Toto stanovisko bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016.

12. Najvyšší súd, stotožňujúc sa v preskúmvanej veci s o závermi, na ktorých spočíva predmetné stanovisko, skúmal, či v danej veci ide o taký výnimočný prípad, kedy by nepreskúmateľnosť

rozhodnutia zakladala vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd nezistil, že by o takýto prípad v prejednávanej veci išlo; odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu obsahuje vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušil, a to s poukazom na konkrétne závery vyplývajúce z rozhodnutia najvyššieho súdu z 24. septembra 2014, sp. zn. 5 Cdo 37/2014. Nebol preto dôvod na postup podľa druhej vety citovaného stanoviska, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

13. Do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania pre vadu zmätočnosti (§ 237 ods. 1 O.s.p.) nezakladalo, ak napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (viď najmä judikát R 54/2012, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Dovolací súd uvedené dopĺňa poukázaním na záver ústavného súdu, podľa ktorého „prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“ (viď IV. ÚS 196/2014).

14. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalovaného podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 nemožno vyvodit' z ustanovení § 239 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. c/ CSP ako procesne neprípustné odmietol.

15. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.